

DESPRE FAVORURI SAU CUM SĂ-ȚI GARANTEZI INTEGRITATEA ÎN AFACERI

Autori: Olga Niță, Senior Associate PeliFilip și Roxana Diaconu, Associate PeliFilip

O invitație la masă sau o discuție dusă în zona tipic românească a lui „*n-ai pe cineva?*” se pot dovedi periculoase în momentul în care deții o afacere sau reprezinți la nivel local o companie internațională de renume, iar interlocutorul este ocupantul unei funcții publice sau o cunoștință cu acces la un asemenea funcționar.

Într-o astfel de situație, intenția de ospitalitate sau dorința de a discuta cu cineva într-o poziție „oficială” pot fi privite cu suspiciune, care te poate trimite ușor în zona celor care cunosc mijloace mai rapide și nu tocmai legale de a face afacerea să meargă bine.

România abundă în asemenea cazuri dovedite de „facilitări” ilegale ale afacerilor. De la infrațiuțiile mici și puțin mediatizate de dare sau de luare de mită și până la cazurile cele mai renumite de corupție, cu prejudicii aduse Statului de milioane de euro, este evident că aceste fapte de corupție au un loc bine conturat în peisajul mediului de afaceri românesc.

Pentru afacerile care vor să se asigure – nu că au spatele acoperit, ci că au un sistem de management anticorupție care prezintă garanții ridicate a unui comportament etic, ajutorul vine tot din mediul privat, din munca agregată a unui grup de lucru format din mai mult de 80 de experți din 44 de țări.

Este vorba despre Standardul „ISO 37001:2016 – Anti-Bribery Management System Standard”, publicat de ISO („**International Organization for Standardization**”) în octombrie 2016. Este primul standard internațional cu un asemenea obiectiv, aplicabil atât organizațiilor din sectorul public, cât și celor din mediul privat, indiferent de tip, dimensiuni sau obiect de activitate („**Standardul ISO**”).

1. Rolul și avantajele Standardului ISO

Standardul ISO cuprinde un set de principii de implementat la nivelul sistemelor de management anticorupție, recunoscute la nivel global ca fiind bune practici în lupta anticorupție. El nu reprezintă un sistem de management anticorupție per se, ci doar creează un cadru de implementare a măsurilor anticorupție, servind ca un punct de referință în momentul elaborării unui astfel de sistem intern de management. În spiritul acestei aspect, Standardul ISO nici nu cuprinde o definiție specifică a noțiunii de „mită”, ci doar una generică ce depinde de legea aplicabilă în statul în care funcționează o anumită societate.

Nu se poate pune, așadar, problema unui eventual conflict cu normele legale existente la nivel intern, cu măsurile care trebuie adoptate în virtutea specificului unei anumite societăți sau cu riscurile la care este expusă o anumită societate. Din contră, Standardul ISO prevede o serie de cerințe unanim acceptate, și care trebuie implementate într-o manieră rezonabilă și proporțională specificului strategiei de management existentă în cadrul fiecărei societăți. Societățile vor trebui,

așadar, să fie atente în primul rând, la modul în care aplică măsurile sugerate de Standard, în contextul normelor specifice aplicabile societății.

Un alt mare avantaj pe care Standardul ISO îl pune la dispoziție este posibilitatea obținerii unei certificări privind aplicarea și conformitatea cu acest standard. Certificarea poate fi acordată de terți acreditați, însă nu reprezintă o apărare veritabilă sau o garanție a neîncălțării legii, în perspectiva unei investigații criminale privind fapte de corupție. Standardul rămâne doar un instrument de persuasiune în fața unor asemenea acuzații - destul de puternic, am putea afirma, în considerarea practicii agregate a cărui rezultat îl reprezintă - ,dar și o garanție a eforturilor depuse în cadrul organizației pentru a combate faptele de dare și luare de mită.

2. Certificarea ISO în contextul unui exercițiu due diligence

O asemenea certificare ISO nu înlocuiește necesitatea efectuării unui due diligence asupra unei organizații target, însă ea are cu siguranță un impact pozitiv în evaluarea riscurilor în cadrul unei tranzacții M&A. Astfel, o asemenea evaluare a riscurilor va fi mai ușor de făcut și mai eficientă, căci certificarea va funcționa precum un indicator al gradului de conformare cu normele anti-mită și anticorupție. Se câștigă, așadar, timp și resurse importante în cadrul unui due diligence.

3. Structura și conținutul Standardului ISO

Standardul ISO cuprinde 10 secțiuni prin care se stabilește implementarea pas cu pas a strategiei pentru sistemul de management anticorupție: secțiunile 1 – 3 cuprind preambulul și stabilesc obiectul și definițiile utilizate, secțiunile 4 – 6 se referă la context, leadership, planificare și suport, secțiunea 8 se referă la operațiuni, iar secțiunea 10 se referă la evaluarea performanței și îmbunătățiri.

Secțiunea referitoare la context subliniază munca ce trebuie depusă încă de la început pentru a înțelege care sunt riscurile cu care se confruntă o anumită societate și cum trebuie abordate ele, în funcție de specificul societății. Acest exercițiu implică exclusiv aportul societății, Standardul nefăcând altceva decât să ghideze societatea în aflarea unor răspunsuri importante pentru implementarea sistemului de management anticorupție.

Standardul pune accentul, de asemenea, nu doar pe adoptarea politicii și a procedurii de combatere a corupției, dar și pe funcția pe care managementul o are în demonstrarea leadership-ului și a angajamentului său în aplicarea acestei politici.

Secțiunea referitoare la operațiuni pune accent pe faptul că riscurile privind mita nu pot fi întru totul eliminate, astfel că acțiunile concrete trebuie să vizeze măsurile de minimizare a acestor riscuri, cum ar fi: evaluarea riscurilor de corupție referitoare la unele proiecte sau unii parteneri comerciali, implementarea de mijloace de control financiare, comerciale sau contractuale, inițierea de proceduri de raportare (inclusiv confidențiale – „*whistleblowing hotlines*”), monitorizare, anchetare, precum și de audituri.

Nu în ultimul rând, Standardul ISO dezbate probleme precum desemnarea unui manager sau a unei funcții responsabile pentru managementul anti-mită, realizarea de cursuri de pregătire pentru personal, întreprinderea unor evaluări periodice privind riscul de luare și dare de mită sau angajamente anti-mită din partea firmelor asociate.

4. Standardul ISO în contextul strategiei naționale anticorupție

Standardul ISO poate fi considerat un instrument valoros pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție¹ pentru perioada 2016 - 2020, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr.

¹ <http://anad.gov.ro/web/wp-content/uploads/2016/10/Hotarare-nr.-583-din-2016.pdf>

583/2016 („**Strategia Anticorupție**”), mai ales în contextul în care legea pare să nu mai fie suficientă pentru combaterea unui fenomen de o așa mare amploare.

Astfel, obiectivele și măsurile propuse de Standardul ISO coincid cu o serie din obiectivele prefigurate de Strategia Anticorupție pentru următorii patru ani, și anume: (i) creșterea transparenței instituționale și a proceselor decizionale, (ii) creșterea integrității instituționale prin includerea măsurilor de prevenire a corupției ca elemente obligatorii ale planurilor manageriale și evaluarea lor periodică, ca parte integrantă a performanței administrative și (iii) creșterea gradului de educație anticorupție a personalului din cadrul autorităților și instituțiilor publice de la nivel central și local.

Mai mult, Strategia Anticorupție prefigurează că obiectivele sale specifice, cum ar fi creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în mediul de afaceri pot fi atinse, printre alte mijloace, prin desfășurarea de audit intern anual de etică și implementarea Standardului ISO.

În concluzie, pentru o conduită corectă în afaceri, un rol esențial revine organizațiilor, prin contribuția proactivă a conducerii acestora și, astfel, prin promovarea unei culturi a transparenței și integrității în lupta împotriva corupției. În sprijinul acestor eforturi, Standardul ISO reprezintă un instrument important, apărut într-un moment dificil în evoluția afacerilor din mediul public și privat, și în efectele căruia și-au pus speranțele nu doar societățile preocupate de implementarea unor practici de afaceri ireproșabile, dar însăși statele, în pregătirea strategiilor naționale anticorupție.